

שיחה עם הרה"ג ר' טובי' גאלדשטיין שליט"א ראש הישיבה דישיבה וכולל עמק הלכה-בארא פארק

בענין תיקון עירובין בעיר מאנהאטען

זכרתי ימים מקדם כארבעים שנה (שנת תשי"ט) שאז הייתי גר באיסט סייד מאנהאטען ויום אחד הגיע לביתי פאסט קארד מהרה"ג ר' יוסף מאשקאוויטש זצ"ל הכתוב שם שאחר המלחמה הנוראה של שני הרוגז והזעם אצל הנאצים ימש"ו ושפך דמי ההורים וכל בני משפחתו עלה בדעתי לעשות נחת רוח לזכר ולעילוי נשמתם הקדושים הי"ד והיינו לעשות תיקון עירובין בעיר איסט מאנהאטען ניו יארק וזכות גדולה הוא להם לפי שעל ידיהם יהיו ניצולים כמה רבבות מבני ישראל מאיסור הוצאה וטלטול בשבת בלי תיקון עירובי חצירות וזכות אבותם יהי' בעוזרם ובסעדם וכו' והנה עד י"א ימים מהיום אם אין עונים עליו שום דבר שתיקה כהודאה ומחליטין עם הוועד העירוב שכל הרבנים מסכימין עמי על דבר תיקון הגדול!!

הפאסט קארד הנ"ל שלח לכל הרבנים ואז קרא אסיפה מאגודת הרבנים בענין העירוב והשתתפו שם כל גדולי הפוסקים והרבנים ומהם הרה"ג ר' יונתן שטייף זצ"ל הרה"ג ר' אלי' הענקין זצ"ל והרה"ג ר' משה פיינשטיין זצ"ל וכו' וגם אני הצעיר מתוכם וכולם הי' מסכימין בפה אחת לעשות תיקון עירובין ולמצוה גדולה יחשב וכו'

אך ורק הי' הרה"ג ר' משה פיינשטיין זצ"ל חושש שאין הכי נמי כאן במאנהאטען הלא הוא סביב במחיצת הים ובמחיצות בידי אדם ממילא אין כאן חשש לעשות עירוב אמנם יש לחשוש שהאנשים הגרים בבראנקס שבאו לפעמים להיות שבת באיסט סייד והם רואים איך שהכל מטלטלים בשבת בלי ידוע להם שיש כאן עירוב ואז יה' חוזרים לביתם לבראנקס ויהי' יהודים כשרים מטלטלים שם על סמך היראים שמטלטלים באיסט סייד, עד כאן דבריו ולא אמר שום איסור על זה רק הי' חושש בענין הבראנקס !!

והנה עדיין לא הי' החלטה גמורה מצד האגודת הרבנים וקרא עוד אסיפה ליום מחרתו עם עוד רבנים והנה ליום מחרתו לא הי' אצלי האפשריות להשתתף בהאסיפה כי הי' אצלי חתונה אותו הלילה מאחד התלמידים שלי אמנם ליום מחרתו של האסיפה פגשתי עם הרה"ג ר' משה פיינשטיין זצ"ל בבוקר כי אני הייתי שכנו באותו בנין באיסט סייד והי' נוסעים כל יום ביחד עם קאר שהיה נוסע בבוקר להישיבה והיום שפגשתי אתו ראיתי אצלו בפנים זואפות ושאלתי מה זאת היום שאינך כרגיל ואמר לי שאתמול הי' ברוגז מאד כי הרה"ג ר' אהרן קאטלער זצ"ל השתתפו אתמול בהאסיפה והיה ביזו הספר משכנות יעקב וכידוע שבעל המחבר של ספר משכנות יעקב היה רוצה לאסור תיקון עירובין בכל העולם כולו מרוב חששות של שיטות הראשונים שהם מחמירים בתיקון עירובין מצד חשש רשות הרבים דאורייתא שאז אי אפשר לתקן עירובין לשיטות הני ראשונים שסברו שאין צריך ס' רבוא להיות רשות הרבים דאורייתא רק אם יש רחוב שהוא רחוב ט"ז אמה ורחוב מפולש כבר הוא בגדר רשות הרבים דאורייתא והרה"ג ר' אהרן קאטלער קרא מתוך הספר הנ"ל כמה דפים ואמר שלפי זה אי אפשר לתקן במאנהאטען עירובין והמשיך ר' משה פיינשטיין זצ"ל

ואני אמר ותמה על הרה"ג ר' אהרן איך יכול לפסוק פסק מתוך ספר משכנות יעקב הלא המחבר שולחן ערוך ונושאי כליו ידע ג"כ מכל הני ראשונים שסוברין שאין צריך ס' רבוא עוברין בכל יום ואעפ"כ לא זכה הני ראשונים שפסק הלכה בשו"ע יהי' כמותם, ואם כן מהו כל הרעש מש"כ בספר משכנות יעקב והרה"ג ר' אהרן לא ענה לי שום דבר, וע"כ היה אתמול ברוגז מאד על דבר זה ע"כ דברי הר' משה פיינשטיין זצ"ל וידוע שהרה"ג ר' משה היה נפש עדינה מאוד ולראות ר' משה אופגערעגט היה אצלי דבר חידוש מאוד

בענין תיקון עירובין בפלאטבוש

בזמן שתקנו עירוב בפלאטבוש דברתי עם הרה"ג ר' משה פיינשטיין זצ"ל ואמרתי לו שלכתחילה חתמתי נגד העירוב כי הם אמרו לי שרחוב אושין פארקווי יש ס' רבוא עוברין בכל יום ומפולש משער לשער אמנם זמן מה לאחרי זה הלכתי עם אחד מהתלמידים שלי על כל אושין פארקווי וראיתי בעיני שבהגיע לקאני איילינד הולך כל הרחוב בעקמומית ויש לו דין של מבוני עקום דאינו מפולש משער לשער ואמר לי הרה"ג ר' משה פיינשטיין זצ"ל שבודאי הרבנים שעשו העירוב יש להם הוראה ורשאים לעשות העירוב כרצונם הטוב רק אני יש לי דיוק ברש"י בענין זה אם צריך להיות מכוין משער לשער ופתחים מכוונים זה כנגד זה או לא ולי נראה מרש"י ז"ל שאין צריך להיות ממש מכוון זה כנגד זה וכו' אבל יש לפלוג עלי ג"כ בענין זה רק אני לא רצה להיות הרב המתיר שם מטעם הנ"ל אמנם הרבנים שעשו העירוב יש להם הוראה ויכולים לעשות העירוב כרצונם עכ"ד.

בענין תיקון עירובין בבארא פארק

והנה בשנה העבר באו אלי ג' רבנים חשובים לדבר אתי בענין תיקון העירוב בבארא פארק ולהתיר הטלטול בשבת ואמרתי להם שקודם כל אני רוצה לראות אם יש מחיצות בידי אדם הסובב ברוקלין (כדי שיהי' ההיתר ברור גם לחומרות של הגאון ר' משה פיינשטיין זצ"ל) וכך הוה שלחתי ה' תלמידים שלי עם הראש הכולל הרב רובין שליט"א ואחד מהם הוא בונה מומחה ובפרט בענינים האלו הוא פיקח מאד והלכו על כל סביבות הנהר מג' רוחות והם ראו שכן הוא שיש מחיצות ממש בידי אדם מכל ג' רוחות וקצת המקומות שיש שם פרצות אל הים אמר לי הבונה המומחה הנ"ל שמדד שם כל המקומות והלא יש שם תל גבוה המתלקט י' מתוך ד' ועל פי דין לא אתי רבים ומבטלי מחיצתא לכולי עלמא, וא"כ הלא ברוקלין סביב מג' מחיצות בידי אדם ממש ורשות היחיד נקרא מן התורה ואם כן נכון הדבר לתקן עירוב בלי שום פקפוק.

והנה אחר כל זה באו אצלי הרה"ג ר' בניציון שטראסער שליט"א דומ"ץ נייטרא וכתוב נוסח בענין תיקון העירוב שיהי' שלום בין הרבנים האוסרים המרעישים עולמות נגד העירוב ובין הרבנים המתירין העירוב וכתב שם נוסח השוה לכל נפש שתקנו עירוב בבארא פארק מהודר מאוד ותקנו בשביל הזקנים וחולי ישראל וכו' וכל אחד ואחד לשמוע אצל המורה הוראה שלו בענין זה וכו' ע"ד זה והלך עם נוסח זה לאסיפת הרבנים האוסרים וכאשר נכנס אצלם הם פתחו תחילה שאם שאם הוא בא לדבר בהלכה אין להם מה לדבר ושאל להם הר' בניציון שטראסער שליט"א בתמיה אסיפה של רבנים ולא לדבר בענין הלכה מה עוד יש

לדבר אם לא בהלכה והם אמרו רק בהשקפה רוצים לדבר ושאלו ר' בנציון מהו השקפה כאן והם אמרו לו שאם יהי עירוב אז כל שבת בבוקר כל הנשים הם הולכים לבעליהם לבית המדרש ללות לביתם ויהי תערובות גדול ל"ע ר"ל וממילא אי אפשר לעשות עירוב מטעם חשש הזו, והנה אמרתי אז להרב בנציון שליט"א שהנה בעיירות לאדז, ווארשא, מאסקאווא, אדעסא, פאריז שהיתר שם הרה"ג ר' חיים עוזר זצ"ל והחזון איש זצ"ל ושם לא הי' הצניעות יותר טוב מבארא פארק ועפ"כ התיר שם לתקן עירוב בהסכמת כל גדולי עולם ואם כן אין זו טענה כלל וכלל ואין לחשוש לאסור תיקון עירובין בשביל טענות הללו- והמשיך הראש הישיבה שליט"א- ושאלתי אותו מהו הדין ביו"ט ואיך מסדרין ענין התערובות בכל היו"ט ולמה אינם אוסרים מהאי טעמא איסור טלטול ביו"ט? וכן אמר לי אחד מהאוסרים שהם כבר ראו מכשולים ע"י העירוב ושאלתי איזה מכשול ראית והם אמרו שהם ראו איך יהודי מטלטל בידו נוספעיפער שקנה מגוישע קענדי סטאר בעצם יום השבת והכל על סמך העירוב ואני אמרתי להם שאיש יהודי כזה שהולך לקנות בעצם יום השבת נוספעיפער מקענדי סטאר לו אינו נוגע אם יש עירוב או לא.

ספרנו החדשות להראש ישיבה שליט"א בנוגע העירוב בבארא פארק שהשבו
שעבר באמצע ליל שישי בשעה 4 בבוקר תפסו הפאליס 2 ערלים בשעת קריעות העירוב ממש והם שברו 18 צורות הפתחים והי' ידיהם נטיות עוד בליל זה לעקור את הכל וב"ה תפסו אותם באמצע המלאכה והפאליס חקרו הענין ומצאו שהם היו שליחי השטן אנשי בליעל מהכת האוסרי העירוב ששכר בלק ובלעם בשכרב' אלפים ככר כסף צרוף לעשות המעשה המכוער הלז, אז פתח הראש הישיבה שליט"א ואמר: אהא השקפה ווילען זיי אונו לערנען דאס איז זייערע השקפה!!

והמשיך הראש הישיבה שליט"א בזה"ל אתמול באו אלי אדם בזקן לבן ואמר לי שהוא בן של אותו זקן הרב משה ביק זצ"ל ואמר דהנה שמעתי שהראש הישיבה מתיר לטלטל בהעירוב בבארא פארק ואמרתי לו אמת נכון הדבר והתחיל הוא לצעוק הלא ר' משה פיינשטיין זצ"ל אסרו לעשות עירוב בברוקלין ואיך כבודו מתיר ואמרתי לו שאני סובר שאם ר' משה הי' חי היום הי' ג"כ מתיר לעשות עירובין בברוקלין כי בזמן שאסרו לא הי' אז ג' מחיצות שלימות שנעשה בידי אדם כי הי' אז כמה מקומות שלא הי' שם מחיצות בידי אדם והנה השנה שעבר שלחתי 5 תלמידים לבדוק המחיצות סביב ברוקלין והנה היום יש ג' מחיצות הנעשה בידי אדם שלימות סביב הנהר מג' רוחות דברוקלין ואם כן הוה רשות היחיד דאורייתא היום לכל הדעות ואם עושים תוך המקום הזה צורת הפתח מותר לטלטל לכולי עלמא ואפילו לשיטת ר' משה פיינשטיין זצ"ל. ועל תשובה זה ענה לי הנ"ל שאביו הרב ביק זצ"ל אסרו בגל אופן ואמרתי לו תן אזניך עלי שממצוה הראשונה דהיינו מצוות פריה ורביה עד המצוה האחרונה שבתורה דהיינו מצוות כתיבת ס"ת יש מחלוקת איך לעשותה ולקיימה ואם מצוה לכתוב ס"ת ע"י שליח או בעצמו דייקא וכו' ואעפ"כ עד היום ממשיכין לכתוב ס"ת ע"י סופר בלי שום פקפוק בדבר (והראש הישיבה חשב אז כמה מאחרונים שמפלפלין בהענין אם יש מצוה או לא) כן הדבר בענין זה אביך ז"ל אמר שאסור לעשות עירוב ורבנים אחרים מתירים והנה יש קבלה ומסורה בפוסקים האחרונים ובפרט בעירובין דהלכה כהמיקל בעירובין ויש לסמוך על כל הני אחרונים שמתירין לעשות עירוב במקום הזה ואין זה תלוי בהוראות אביך ז"ל ואדרבה יש בזה טובות נשמתו שמפלפלים בדבריו ושפתותיו דובבות בקבר וכמ"ש

בשו"ת אגרות משה וכו' אז התחיל הרב הנ"ל לצעוק פארוואס דארף מען דאס עירוב וואס פעלט דאס אויס ואמרתי לו הנה כל הדורות הי' נוהגין לעשות עירוב ובכל מדינות העולם לפני מלחמת העולם בפולין, גאליצ'י, רוסלאנד, אונגארין וכו' וכן נהגו בכל עיר ועיר קטן וגדול כעיר לאדז, ווארשא, מאסקאווא, אדעסא, קראקא, וויען, לאנדאן, פאריז וכו' ואם רצונך לשאול תשאל על כל הני עיירות שתקנו עירוב שם וענה לי שם לא קושיא כלל כי בהני עיירות באותן הזמנים הי' צריך להביא ביום השבת הטשאלענט מבית האופה וממילא הי' צריך העירוב משא"כ היום יש לכל אחד ואחד הטשאלענט בביתו אי"כ למה צריך העירוב היום

ואמרתי לו ב' דברים על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון על ראשון ראשון הנה בראשונה התחלת למה צריך העירוב? הנה יש לך לדעת שיש לי הרבה תלמידים שאינם בגדר בעלי בתים בכלל ואין להם בית וחצר תחת ביתם מקום להילדים לשחק וכדומה רק הם דרים בבית גדול הנקרא אפארטמענט בילדינג והם שם בקומה ג' או ד' וכדומה ובבא אצלם יום השבת עם הרבה ילדים כמעט אי אפשר לסבול הדחקות וכו' לכל הרעש של הילדים משחקים ומי מדבר בימי הקיץ בין פסח לסוכות כמעט שאי אפשר לסבול לישב כל היום בביתם בחום גדול כל יום השבת וכמעט הם אסורים בביתם ממש עם היונקי שדים וכו' ומטעם זה עצמו הוא טעם מספיק ומצוה גדולה יחשב לעשות עירוב לעיר הגדולה בארא פארק ולהתענג ביום השבת הנשים עם הילדים הקטנים כדבעי להיות לכתחילה ועל אחרון אחרון מה שאמרת שכל העיירות לפני מלחמת העולם הי' צריכים עירוב כי הי' צריכים להביא הטשאלענט מבית האופה בעצם יום השבת לביתם הנה תימה גדולה הוא בעיני כי לפי שיטתכם הלא פיתם של אלו המטלטלים בהעירוב הם פת עכו"ם ויינם יין נסך והם מחללים את יום השבת החיוב מיתה לדבריהם ולשיטתכם ואם כן הענין של הבאת הטשאלענט ביום השבת ואכילת הטשאלענט שאינו כתוב בתורה שבכתב ולא בתורה שבעל פה ואעפ"כ אם הוא מצוה הלה הוא מצוה הבאה בעבירה כי לשיטתכם הלא כל ההיתר של כל העיירות לפני מלחמת העולם הי' רק בשביל הבאת הטשאלענט אם כן תחשוב בדעתך מה שאמרת אם הם דברים הראוי לאומרם ולא רק לדבר שטותים והבלים... הנה אחר שאמרתי זאת צעק אלי צעקות משונות ואמר הראש הישיבה בזה"ל ער האט מיט מיר זייער נישט שייך באהאנדעלט והלך לו וליום מחרתו בא אלי עוד הפעם ובקש ממני מחילה על הצעקות של אתמול.

הראש הישיבה המשיך ושאלנו אם ראינו הקול קורא של שנת תש"ס על איסור הטלטול בבארא פארק וברוקלין ! ממש כל הנערים לי נראה שהם פתחו טעלעפאן בוק של ברוקלין וכל שם שכתוב עליו ראביי ויש לו בית מדרש הם לקחו להתום לאיסור טלטול בהעירוב. המשיך הראש ישיבה שליט"א אחד מהאוסרים נתן לי קונטרס בשם "כיצד אין מערבין" חשבתי אז לעצמי ממילא המשנה שואל כיצד מערבין כי אינו ידוע איך לעשות עירוב ואם רוצים לעשות שואלים כיצד מערבין משא"כ אם אינו רוצה לעשות עירוב מהו השאלה אין עושין מאך נישט קיין עירוב ומהו השאלה כיצד אין מערבין.